

ששה אחרים, והם שנים עשר, והם ששה, משום שכל אחד פלול בחברו, ולא עליהם, לקיים (תהלים קיג) אם הבנים שמחה הללויה.

ועד כן פתוב לא תקח האם על הבנים, משום שהוא העולם הנסתר ולא הנגלה, ועל כן שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, משום שהוא העולם הנסתר ולא התגלה כלל.

ואת הבנים תקח לך, הינו שפתוב פי שאל נא לימים ראשונים וגו' ולמקצה השמים ועד קצה השמים. וכל אלו נקראים הרי בשמים. מפאן ולמטה נקראו הרי בתר, שפתוב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, ההרים של הפרוד.

אמר רבי ייסא, בני השפחות קשרו קשרים, ארבעה קשרים שהצטרכו לתקון. ואמר רבי אלעזר, משום כף יוצאים החוצה אותם הקשרים. ואף על גב שכלם אחד, ומפאן והלאה כלם אחד, בדרך ישרה, ועל כן כל השבטים עולים בעדות למעלה. זהו שכתוב (תהלים קכב) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'.

ואמר רבי אלעזר, פתוב ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו'. מה ראה יעקב ללכת לדרכו כשנולד יוסף, וטרם שנולד יוסף לא רצה ללכת לדרכו? אלא הנה פרושה, שראה שנולד שטנו של עשו.

ובא וראה, יוסף השלים את מקומו אחריו ויוסף זכה לו, שנקרא צדיק, וכאן סיום הגוף. פינן שראה יעקב שנשלם הגוף, רצה הגוף ללכת לדרכו, וסיום הגוף הוא הבגדית, ועם כל זה

הרי בשמים, מאן אינון הרי בשמים. אלין שית בנין דלאה, דאכללן שית אחרנין, ואינון תריסר, ואינון שית. בגין דכל חד פליל בחבריה, ולא עליהו, לקיימא (תהלים קיג) אם הבנים שמחה הללויה.

ועד דא כתיב, (דברים כב) לא תקח האם על הבנים, בגין דאיהו עלמא דאתפסא, ולא אתגליא, ועל דא (ש) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך. בגין דאיהו עלמא דאתפסא, ולא אתגליא כלל.

ואת הבנים תקח לך, היינו דכתיב, (דברים ד) פי שאל נא לימים ראשונים וגו' (ש) ולמקצה השמים ועד קצה השמים. וכל הני, אקרון הרי בשמים, מפאן ולתתא אקרון הרי בתר, דכתיב, (בראשית ב) ומשם יפרד, והיה לארבעה ראשים, טורי דפירוודא.

אמר רבי ייסא, בני השפחות קשרו קשרין, ארבע קשרין דאצטריכו לתקונא. ואמר רבי אלעזר, דבגין כף נפקי לבר אינון קשרין, ואף על גב דכלהו חד, ומפאן ולהלאה כלהו חד, באורח מישר. ועל דא, פלהו שבטין סלקין בסהדותא דלעילא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קכב) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה'.

ואמר רבי אלעזר, פתיב, (בראשית ל) ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו', מה חמא יעקב למיהו לאורחיה, כד אתיליד יוסף, ועד לא אתיליד יוסף לא בעא למיהו לאורחיה. אלא הא אוקמוה, דחמא דאתיליד שטנא דעשו.

ותא חזי, יוסף אשלים דוכתיה בתריה ויוסף זכי ליה, דאקרי צדיק,

בנימין השלים את החשבון, שבו
נשלמו שנים עשר.

ואם תאמר, וכי לא היה יודע
יעקב שעד עכשו לא השתלמו
השבטים, אף על גב שנולד יוסף,
מה הטעם לא חפה עד שנולד
בנימין וישתלמו השבטים? אלא
יעקב עשה בחכמה וידע הדבר.
אמר, ודאי אם ישתלמו כאן כל
השבטים, הנה ידעתי שהתקון של
מעלה שרוי עליהם כראוי, ובארץ
הזו לא צריכים שישתלמו, אלא
בארץ הקדושה.

בא ראה שכף הוא, שכל שנים
עשר השבטים הם התקון של
העולם התחתון, וכיון שנולד
בנימין, מתה רחל, ולקחה את
המקום העולם התחתון הזה
להתקן בהם, ועל פן לא נולד
בנימין אלא בארץ הקדושה. זהו
שפתוב ואני בבאי מפדן מתה עלי
רחל בארץ פנען בדרך, ושם מתה
רחל ונטלה את המקום, העולם
התחתון הזה, להתישב בבית
שלם. וכל זמן שרחל קימת,
העולם התחתון אינו נתקן בהם.
מתה רחל - נטלה [למעלה] הבית
בשלמותו.

ואם תאמר, למה לא מתה לאה
באותו הזמן? אלא משום שהבית
הוא בעולם התחתון [העליון], והכל
היו ממנו להתקן, ולא מן העולם
העליון [התחתון], ומשום כך לא
מתה באותה שעה. וכל מעשי
לאה הם בנסתר, משום שהעולם
העליון הוא בנסתר ולא בנגלה,
ומשום כך לא נזכרה מיתתה של
לאה כמיתתה של רחל.

והכא סיומא דגופא. פיון דחמא יעקב,
דאשתלים גופא, בעא גופא למהך
לאורחיה, וסיומא דגופא הוא ברית. ועם
כל דא בנימן אשלים חושבנא, דביה
אשתלימו תריסר.

ואי תימא, וכי לא הוה ידע יעקב, דעד כען
לא אשתלימו שבטין, אף על גב
דאתיליד יוסף, מאי טעמא לא אוריף עד
דיתיליד בנימין וישתלימו שבטין. אלא,
יעקב בחכמתא עבד, ומלה ידע. אמר, ודאי
אי אשתלימו הכא כלהו שבטין, הא ידענא
דתקונא דלעילא שריא עלייהו כדקא יאות.
ובארעא דא, לא ליבעי דישתלימו, אלא
בארעא קדישא.

תא חזי, דהכי הוא, דכלהו תריסר שבטין,
תקונא דעלמא תתאה נינהו, וכיון
דאתיליד בנימין, מיתת רחל, ונטלא דוכתא
האי עלמא תתאה, לאתתקנא בהו. ועל דא
לא אתיליד בנימין, אלא בארעא קדישא,
הדא הוא דכתיב, (בראשית מח) ואני בבואי מפדן
מתה עלי רחל בארץ פנען בדרך, ותמן
מיתת רחל ונטלא דוכתא, האי עלמא
תתאה, לאתישבא בביתא שלימתא, וכל
זמנא דרחל קיימא, עלמא תתאה לא
אתתקנא בהו, מיתת רחל, נטלא (ר"א ל"ג לעילא)
ביתא בשלימו.

ואי תימא, לאה אמאי לא מיתת בההוא
זמנא. אלא בגין דביתא בעלמא תתאה
(כ"א עלאה) איהו, וכלא מגייה הו לאתתקנא,
ולאו מעלמא עלאה (כ"א תתאה), ובגין כך לא

מיתת בההיא שעתא. וכל עובדוי דלאה באתפסיא אינון, בגין דעלמא
עלאה איהו באתפסיא, ולאו באתגליא, ובגין כך לא אדכר מיתתה
דלאה, כמיתתה דרחל.